EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.5.2020
COM(2020) 523 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Rumäniens nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Rumäniens konvergensprogram 2020

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Rumäniens nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Rumäniens konvergensprogram 2020

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken[1], särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser[2], särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Den 17 december 2019 antog kommissionen den årliga strategin för hållbar tillväxt, som inledde 2020 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. I den togs vederbörlig hänsyn till den europeiska pelaren för sociala rättigheter som proklamerades av Europaparlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017. Den 17 december 2019 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, även rapporten om förvarningsmekanismen, enligt vilken Rumänien var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.

(2) Landsrapporten 2020 för Rumänien[3] offentliggjordes den 26 februari 2020. Den innehöll en bedömning av hur väl Rumänien hade lyckats med den landsspecifika rekommendation som rådet antog den 9 juli 2019[4], med uppföljningen av tidigare års

[1] EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 522 final.
[4] EUT C 301, 5.9.2019, s. 117.

rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 26 februari 2020. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Rumänien har makroekonomiska obalanser. De svaga punkterna är särskilt kopplade till kostnadskonkurrenskraft och ett ökande underskott i bytesbalansen mot bakgrund av en expansiv finanspolitik och ett oförutsägbart företagsklimat.

(3) Den 11 mars 2020 klassificerade Världshälsoorganisationen officiellt covid-19-utbrottet som en global pandemi. Pandemin är en allvarlig folkhälsokris för invånare, samhällen och ekonomier. Den leder till hårt ansatta hälso- och sjukvårdssystem, störningar i de globala leveranskedjorna, volatilitet på finansmarknaderna, kraftigt minskad konsumentefterfrågan och negativa effekter för olika sektorer. Den hotar människors arbeten och deras inkomster liksom företagens verksamheter. Pandemin har lett till en kraftig ekonomisk chock som redan har fått allvarliga återverkningar inom EU. Den 13 mars 2020 antog kommissionen ett meddelande[5] om en samordnad ekonomisk reaktion på krisen, omfattande alla aktörer på nationell nivå och unionsnivå.

(4) Flera medlemsstater har utlyst undantagstillstånd eller vidtagit nödåtgärder. Nödåtgärderna bör vara strikt proportionella, nödvändiga, tidsbegränsade och i linje med europeiska och internationella standarder. De bör vara föremål för demokratisk tillsyn och oberoende rättslig prövning.

(5) Den 20 mars 2020 antog kommissionen ett meddelande om aktivering av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten[6]. Klausulen, som fastställs i artiklarna 5.1, 6.3, 9.1 och 10.3 i förordning (EG) nr 1466/97 och artiklarna 3.5 och 5.2 i förordning (EG) nr 1467/97, underlättar samordningen av budgetpolitiken under en allvarlig konjunkturnedgång. I meddelandet framför kommissionen till rådet att man bedömer att det rådande läget med en allvarlig konjunkturnedgång till följd av covid-19-pandemin innebär att villkoren för att aktivera undantagsklausulen är uppfyllda. Den 23 mars 2020 godkände medlemsstaternas finansministrar kommissionens bedömning. Aktiveringen av den allmänna undantagsklausulen medger en tillfällig avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt. När det gäller den korrigerande delen kan rådet, på rekommendation av kommissionen, även besluta att anta en reviderad finanspolitisk strategi. Den allmänna undantagsklausulen innebär inte att stabilitets- och tillväxtpaktens förfaranden avbryts. Det ger medlemsstaterna möjlighet att avvika från de budgetkrav som normalt skulle gälla samtidigt som kommissionen och rådet kan vidta de nödvändiga politiska samordningsåtgärderna inom ramen för pakten.

(6) Det krävs fortsatta åtgärder för att begränsa och bekämpa smittspridningen, stärka de nationella hälso- och sjukvårdssystemens resiliens och mildra de socioekonomiska konsekvenserna genom stödåtgärder till företag och hushåll samt för att säkerställa adekvata arbetsmiljöförhållanden så att den ekonomiska verksamheten kan återupptas. Unionen bör använda alla tillgängliga verktyg för att stödja medlemsstaternas insatser inom dessa områden. Samtidigt bör medlemsstaterna och unionen samarbeta för att utforma de åtgärder som krävs för både en återgång till samhällen och ekonomier som

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

fungerar normalt och till en hållbar tillväxt, där bland annat den gröna och digitala omställningen integreras och man drar nytta av lärdomarna från krisen.

(7) Covid-19-krisen har visat på den inre marknadens flexibilitet när det gäller att anpassa sig till extraordinära situationer. För att säkerställa en snabb och smidig övergång till återhämtningsfasen och en snabb och smidig återgång till fri rörlighet för varor, tjänster och arbetstagare måste dock de extraordinära åtgärder som hindrar den inre marknaden från att fungera normalt upphöra så snart de inte längre behövs. Den nuvarande krisen har visat att det behövs krisberedskapsplaner inom hälso- och sjukvården, bl.a. bättre inköpsstrategier, diversifierade leveranskedjor och strategiska reserver av viktig utrustning. Det är centrala faktorer för arbetet med att ta fram mer omfattande krisberedskapsplaner.

(8) Unionens lagstiftare har redan ändrat de relevanta regelverken[7] för att ge medlemsstaterna möjlighet att mobilisera alla outnyttjade resurser från de europeiska struktur- och investeringsfonderna så att de kan hantera de extraordinära konsekvenserna av covid-19-pandemin. Ändringarna kommer att öka flexibiliteten och förenkla och effektivisera förfarandena. För att minska pressen på kassaflödena kan medlemsstaterna också använda en medfinansieringsgrad på 100 % från unionsbudgeten under räkenskapsåret 2020–2021. Rumänien uppmanas att fullt ut utnyttja dessa möjligheter för att hjälpa sina hårdast drabbade invånare och sektorer.

(9) Pandemins socioekonomiska konsekvenser kommer sannolikt att drabba regionerna i Rumänien ojämnt på grund av stora investerings- och arbetsproduktivitetsklyftor och olika specialiseringsmönster. Detta innebär en betydande risk för ökande regionala skillnader inom Rumänien, vilket skulle vända på den trend som redan noterats med något minskande skillnader mellan huvudstaden och resten av regionerna och mellan stad och landsbygd. I kombination med risken för en tillfällig upplösning av konvergensprocessen mellan medlemsstaterna krävs i den nuvarande situationen riktade politiska insatser.

(10) Den 8 maj 2020 lade Rumänien fram sitt nationella reformprogram för 2020 och den 14 maj 2020 sitt konvergensprogram för samma år. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes kopplingar ska kunna beaktas.

(11) Rumänien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del.

(12) Den 3 april 2020 beslutade rådet att Rumänien hade ett alltför stort underskott på grund av att landet inte uppfyllt underskottskriteriet 2019. Beslutet grundade sig på regeringens finanspolitiska mål som utgick från uppgifter om budgetgenomförandet dittills under året. Det offentliga underskottet 2019 på 4,3 % av BNP bekräftade överträdelsen. Överträdelsen var en följd av att de offentligfinansiella obalanserna stegvis ökade under en period av kraftig ekonomisk tillväxt på grund av den expansiva

---

[7] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/460 av den 30 mars 2020 om ändring av förordningarna (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 508/2014 vad gäller särskilda åtgärder för att mobilisera investeringar i medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem samt i andra sektorer av deras ekonomier som reaktion på covid-19-utbrottet (Investeringsinitiativ mot effekter av coronavirus) (EUT L 99, 31.3.2020, s. 5) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/558 av den 23 april 2020 om ändring av förordningarna (EU) nr 1301/2013 och (EU) nr 1303/2013 vad gäller särskilda åtgärder för att tillhandahålla extraordinär flexibilitet vid användningen av de europeiska struktur- och investeringsfonderna för att hantera covid-19-utbrottet (EUT L 130, 24.4.2020, s. 1).

finanspolitik som bedrivits sedan 2016. Systematiska och upprepade avvikelser från nationella finanspolitiska regler under den perioden ledde till att de i stort sett inte hade någon verkan. Dessutom har Rumänien upprepade gånger underlåtit att vidta verkningsfulla åtgärder som svar på rådets rekommendationer inom ramen för förfarandet vid betydande avvikelse. Den 3 april 2020 utfärdade rådet också en rekommendation för att få ett slut på de alltför stora underskotten i Rumänien senast 2022.

(13) Den långsiktiga hållbarheten i Rumäniens offentliga finanser stod på spel redan innan covid-19-pandemin på grund av stora budgetunderskott och en enligt prognoserna betydande ökning av kostnaderna för en åldrande befolkning, framför allt pensioner. Pensionerna höjdes med 15 % i september 2019 och ska höjas med 40 % i september 2020 på grundval av en pensionslag som antogs under sommaren 2019, och därefter höjas ytterligare i september 2021. Pensionsutgifterna ökar därmed avsevärt under perioden 2020–2022. Hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras ytterligare av konsekvenserna av covid-19-pandemin på den ekonomiska verksamheten och den budgetansträngning som krävs för att dämpa effekterna. Till följd av tidigare finanspolitiska beslut har Rumänien små finansiella buffertar för att hantera följderna av covid-19-pandemin.

(14) I konvergensprogrammet för 2020 beräknas det samlade saldot i de offentliga finanserna försämras från ett underskott på 4,3 % av BNP 2019 till ett underskott på 6,7 % av BNP 2020, och den offentliga skuldkvoten förväntas öka från 35,2 % 2019 till 40,9 % 2020. De makroekonomiska och offentligfinansiella utsikterna påverkas av den höga graden av osäkerhet till följd av covid-19-pandemin. Det finns landsspecifika underliggande risker för budgetprognoserna, närmare bestämt verkar vissa inkomster inte ha uppskattats enligt de underliggande makroekonomiska prognoserna och utvecklingen av vissa löpande utgifter verkar grunda sig på åtgärder för att stärka de offentliga finanserna som inte anges i programmet.

(15) Som en reaktion på covid-19-pandemin, och som del av en samordnad EU-strategi, har Rumänien infört budgetåtgärder för att öka kapaciteten i hälso- och sjukvårdssystemet, begränsa smittspridningen och hjälpa de hårdast drabbade invånarna och branscherna. Enligt konvergensprogrammet för 2020 uppgår dessa budgetåtgärder till 1,2 % av BNP. Åtgärderna omfattar tekniska arbetslöshetsförmåner till anställda och liknande förmåner till andra arbetstagarkategorier, medicinsk utrustning och andra utgifter för att bekämpa covid-19 samt bonusar till vårdpersonal som arbetar med patienter som är covid-19-smittade. Regeringen har dessutom aviserat åtgärder som, även om de inte påverkar budgeten direkt, kommer att stödja företagens likviditet. Åtgärderna omfattar skatteuppskov, påskyndade momsåterbetalningar, lånegarantier för små och medelstora företag, ett tillfälligt moratorium för hushållens och de små och medelstora företagens amorteringar samt uppskov med hyra och gas-, el- och vattenräkningar för små och medelstora företag. Totalt sett är de åtgärder som den rumänska regeringen har vidtagit i linje med riktlinjerna i kommissionens meddelande om en samordnad ekonomisk reaktion på covid-19-utbrottet.

(16) Enligt kommissionens vårprognos 2020 beräknas Rumäniens saldo i de offentliga finanserna vid oförändrad politik uppgå till -9,2 % av BNP 2020 och -11,4 % av BNP 2021. Enligt kommissionens beräkningar kommer den offentliga skuldkvoten att uppgå till 46,2 % 2020.

(17) Rumänien utlyste undantagstillstånd den 16 mars 2020. Från och med den 25 mars 2020 stängdes alla skolor och butiker, med undantag för de som säljer

basförnödenheter, och restriktioner trädde i kraft vid gränserna. Invånarna fick röra sig ute endast i begränsade fall och striktare regler tillämpades för personer över 65 år. Rumänien förbjöd också resor till vissa länder och försatte flera städer i strikt karantän. Situationen har påverkat produktionssektorn och isoleringsåtgärderna har haft en negativ inverkan på den ekonomiska verksamheten. Inom industrisektorn stängde flera tillverkare ner sin produktion i mars, vilket hade spridningseffekter i viktiga sektorer, t.ex. bilindustrin. En liknande utveckling har kunnat iakttas inom detaljhandeln och hotell- och restaurangbranschen. Den samlade effekten kommer att leda till en konjunkturnedgång under 2020. Undantagstillståndet upphörde den 14 maj 2020, och Rumänien meddelade att landet gradvis lättar på restriktionerna. Den 15 maj 2020 infördes åtgärder gällande lättnader av förflyttningar inom städer, vissa butiker öppnade igen och det blev obligatorisk med munskydd i slutna offentliga utrymmen och affärslokaler, i kollektivtrafiken och på arbetsplatser. Vissa tillverkare inom fordonsindustrin återupptog gradvis sin verksamhet i början av maj 2020. Regeringen förbereder ytterligare åtgärder för att få fart på ekonomin.

(18) Pandemin har inneburit oerhörda påfrestningar på hälso- och sjukvårdssystemet. Krisen slog mot ett system som kännetecknas av strukturella brister, såsom låga utgifter och ojämlik tillgång till hälso- och sjukvård. Till följd av detta består den främsta utmaningen i att förbättra hälso- och sjukvårdssystemets resiliens och dess kapacitet att hantera kraftiga störningar. Som en del av de omedelbara insatserna köpte Rumänien in kritisk medicinsk utrustning och inkluderade vårdkostnader med koppling till covid-19 i minimiförmånspaketet för oförsäkrade personer. Betydande brist på hälso- och sjukvårdspersonal, inbegripet familjeläkare, samt föråldrade vårdinrättningar, avsaknad av medicinsk utrustning, otillräcklig utbildning för vårdpersonal och begränsad kontinuitet och integration mellan olika vårdnivåer försvagar hälso- och sjukvårdssystems resiliens. Antalet rapporterade fall av ej tillgodosedda vårdbehov var på uppgång redan före covid-19-krisen och tillgången till hälso- och sjukvård har sannolikt försämrats. Pandemin har ytterligare belyst regionala skillnader och skillnaderna i hälso- och sjukvård för låginkomsttagare och äldre. På längre sikt är en åldrande befolkning och migration utmaningar som utsätter hälso- och sjukvårdssystemets hållbarhet för påfrestningar. Mot bakgrund av covid-19 är det lika viktigt att hantera strukturella problem, inbegripet utvecklingen av förebyggande hälsovård, öppenvård och samhällsbaserad vård med välriktade offentliga politiska åtgärder. Långsiktiga investeringar kommer att behövas för att stärka det rumänska hälsosystemet genom att säkra vårdpersonal och utrustning, öka den tekniska och tillämpade forskningen och förbättra hälso- och sjukvårdens omfattning och tillgänglighet för hela befolkningen, även på landsbygden, samt användningen av e-hälsotjänster.

(19) En snabb ekonomisk tillväxt under senare år har lett till förbättrade sociala förhållanden. Hushållens disponibla bruttoinkomst ökade med 5,7 % under 2019. Risken för fattigdom och social utestängning låg på 31,2 % under 2019 och var bland de högsta i EU, även om den har minskat stadigt. Pandemins inverkan på ekonomin kan dock leda till försämrade sociala förhållanden. Fattigdom och social utestängning, inbegripet barnfattigdom, fattigdom bland förvärvsarbetare och inkomstskillnader, förväntas öka, och där sårbara grupper såsom arbetstagare med atypisk anställning, odeklarerad arbetskraft, egenföretagare, romer, personer med funktionsnedsättning, äldre och hemlösa är bland de mest utsatta. Omfattningen av och lämpligheten på åtgärder för socialt skydd, och skatte- och förmånssystemets möjligheter för att åstadkomma en jämnare inkomstfördelning är fortfarande begränsade. Barn på landsbygden och i informella bosättningar har begränsad tillgång till kvalitativ

förskoleverksamhet och barnomsorg, näringsriktig kost, hälso- och sjukvård och boende. Sociala transfereringar har en mycket begränsad inverkan för att minska fattigdom och det sociala referensindex som används som beräkningsgrund för de flesta av de sociala förmånerna har inte uppdaterats sedan 2008. Miniminivån för inkomststöd är fortfarande en av de lägsta i EU. Trots att minimiinkomstreformen antogs 2016 har den skjutits upp ytterligare, till 2021. Sociala och samhällsviktiga tjänster är till stor del ännu otillräckliga, även på områden såsom vatten och sanitet, energi och boende. Fördelningen inom landet är dessutom ojämn och kännetecknas av väsentliga skillnader mellan landsbygd och stad samt regionala skillnader. Detta kan begränsa kapaciteten att motverka pandemins inverkan. Potentialen hos den sociala ekonomin att förbättra de sociala förhållandena är fortfarande outnyttjad.

(20) Under 2019 var arbetsmarknadsutvecklingen fortsatt positiv, men det kvarstår olikheter mellan regioner, landsbygd och stad och mellan socioekonomiska grupper. Andelen utanför arbetskraften är hög, i synnerhet för kvinnor, unga, lågutbildade, personer med funktionsnedsättning och äldre. Mot bakgrund av covid-19-pandemin kommer befintliga utmaningar sannolikt att fördjupas, tillsammans med en snabbt ökande arbetslöshet och andel som står utanför arbetskraften. Enligt kommissionens prognos förväntas arbetslösheten öka till 6,5 % 2020 och minska till 5,4 % 2021. Odeklarerat arbete förblir en utmaning och dess negativa inverkan kan förvärras under rådande förhållanden, och visar på behovet av att stödja övergången till deklarerat arbete. Anpassade och lämpliga tjänster för att tillgodose behoven hos utsatta grupper och arbetstagare som påverkas av krisen är därför av stor vikt. Utöver det nyligen införda tekniska arbetslöshetssystemet, är utarbetandet av system för korttidsarbete, främjandet av åtgärder för inkomststöd och flexibla arbetsformer och distansarbete för drabbade arbetstagare, med deltagande av arbetsmarknadens parter, avgörande för att stärka arbetsmarknadens motståndskraft på både kort och lång sikt.

(21) Ihållande kompetensglapp och kompetensunderskott, som underbyggs av den demografiska utvecklingen och den begränsade arbetsmarknadsrelevansen för utbildning, begränsade Rumäniens ekonomiska tillväxtpotential även före pandemin. Under 2019 var andelen vuxna som deltog i utbildning 1,3 %, vilket är en av de lägsta siffrorna i EU. Ett lågt deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg bidrar till ökade skillnader vad gäller elevernas möjligheter. Att utbildningen är jämlik, inkluderande och av hög kvalitet är fortsatt viktiga utmaningar och det behövs strategiska reformer inom detta område. Rumänien har en stor andel unga med högst grundskoleutbildning (15,3 % under 2019) och unga som varken studerar, arbetar eller utbildar sig (14,7 %, en knapp ökning från 2018). Det finns fortfarande ingen integrerad, landsomfattande mekanism som är riktad mot elever som lämnar skolan i förtid. Utbildningsresultaten, i synnerhet på landsbygden och i ekonomiskt eftersatta områden, förbättras inte. Deltagandet i högre utbildning är lågt och förblir otillräckligt anpassat till arbetsmarknadens behov. Antalet högskoleutbildade inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik är särskilt lågt. Rumäniens resultat är svaga i många delar av indexet för digital ekonomi och socialpolitik, inklusive digitala offentliga tjänster, digital kompetens hos hela befolkningen och digitaliseringen av företag. Grundläggande digital kompetens och grundläggande programvarukompetens är bland de lägsta i EU. På grund av otillräcklig digital infrastruktur, inadekvat utbildningsmaterial och otillräcklig digital kompetens, utgör omställningen till distansutbildning på grund av covid-19-pandemin en utmaning för utbildningsinstitutioner, utbildare och studerande, i synnerhet för utsatta elever och romer.

(22) På grund av pandemin och de åtgärder för att begränsa rörelsefriheten som följde, har leveranskedjor avbrutits i hela landet och företag har varit tvungna att skära ner på sin verksamhet eller till och med stänga ned, och människor har inte kunnat arbeta. Företag av alla storlekar, men särskilt små och medelstora företag, drabbas hårt av störningarna i handeln och nedstängningen, och står inför likviditetsproblem och risk för konkurs. Regeringen har vidtagit åtgärder som kombinerar anpassat stöd till företag och inkomstskydd till drabbade arbetstagare. För att en återhämtning ska bli möjlig efter krisen kommer det att behövas ytterligare resurser för att fortsätta stödja företag och hushåll. Tjänstesektorn behöver särskilt uppmärksammas eftersom den har drabbats hårdast, och inom vissa undersektorer väntas nedgången pågå längre än för tillverkningssektorn. Regeringens insatsåtgärder inbegriper inrättandet av ett offentligt garantisystem (IMM Invest) med en finansieringsram på 15 miljarder rumänska leu, för att erbjuda statliga garantier till små och medelstora företag som tecknar räntefria lån för att finansiera investeringar och tillhandahålla rörelsekapital. Dessa garantier kommer också att vara fördelaktiga för bankerna, som behöver förbli välkapitaliserade och ha god likviditet för att säkerställa det nödvändiga kreditflödet till hushåll och företag. På grund av den hittills något begränsade roll som bankerna har haft vad gäller att tillhandahålla krediter till företag (i synnerhet till innovativa små och medelstora företag) räcker det kanske inte med enbart lånegarantier.

(23) För att främja den ekonomiska återhämtningen kommer det att bli viktigt att tidigarelägga färdigutvecklade projekt för offentlig investering och gynna privata investeringar, bland annat genom relevanta reformer. Krisen har visat än tydligare att Rumänien har ett kritiskt behov av att stimulera offentliga infrastrukturarbeten inom områden som hållbara transporter, ren energi och miljömässig och digital tjänsteinfrastruktur. Transporterna i städerna lider av dålig sektorsövergripande organisation och av de lokala leverantörernas svaga administrativa kapacitet. Avfallshanteringssystemet kännetecknas fortfarande av mycket låg återvinningsgrad av kommunalt avfall och mycket höga deponinivåer. Införandet av den nationella energi- och klimatplanen kommer att kräva investeringar i ren produktion och användning av energi samt omställningen i regioner som är beroende av en enda industri och koldioxidintensiva regioner. Satsningarna måste intensifieras för att utvidga och modernisera dricks- och spillvatteninfrastrukturen. Investeringar i luftövervakningsnätverket är också nödvändigt på grund av allvarliga strukturella brister. Det finns även behov av att modernisera och säkerställa interoperabiliteten för alla digitala offentliga tjänster som innebär informationsutbyte, även vad gäller sociala frågor, utbildning och hälso- och sjukvård. Stora regionala skillnader och låg produktivitet inom vissa sektorer är negativt för den hållbara tillväxten på lång sikt. Lika viktiga är investeringar för att främja ekonomins konkurrenskraft genom att stödja forskning och utveckling, innovativa små och medelstora företag, och bli en del av unionens strategiska värdekedjor. Företagens investeringar i forskning och utveckling är fortsatt återhållsamma och begränsade till ett litet antal undersektorer, vilka i hög grad är beroende av utländska direktinvesteringar. Minskad offentlig finansiering av forskning och utveckling har lett till låg vetenskaplig och teknisk kvalitet samt svaga kopplingar mellan forskning och näringsliv. Programplaneringen för Fonden för en rättvis omställning för perioden 2021–2027 kan hjälpa Rumänien att hantera en del av de utmaningar som omställningen till en klimatneutral ekonomi innebär, särskilt inom de områden som anges i bilaga D till landsrapporten[8]. Detta skulle ge Rumänien möjlighet att på bästa sätt använda fonden.

[8] SWD(2020) 522 final.

(24) Reformeringen av den offentliga förvaltningen har stagnerat. Det finns ingen gällande ändamålsenlig ram för strategisk planering och budgetplanering, något som har en dominoeffekt på den strategiska visionen för landets utveckling på lång sikt, prioriteringen av åtgärder och politisk samordning på central och lokal nivå. Den sektorsspecifika strategiska ramen är fragmenterad och i vissa fall överlappande, medan åtgärder som ska vidtas inom sektorer inte prioriteras. Den strategiska förvaltningsrollen för regeringens generalsekretariat är ännu inte konsoliderad. Långt driven uppdelning av kompetenser och resurser fortsätter att påverka genomförandet av offentliga tjänster, i synnerhet på lokal nivå och i fattiga områden. Onödig byråkrati och otillräcklig kapacitet för att tillhandahålla tjänster (även digitala) av hög kvalitet har en negativ inverkan på befolkningen och företag, särskilt under den här krisen. Byråkratiska förfaranden för att starta företag och lagstiftningskrav för tjänsteleverantörer, inklusive reglerade yrken, lägger ytterligare hinder i vägen för marknadens fortsatta utveckling. Ett fördjupat samarbete mellan rumänska marknadskontrollmyndigheter och tullmyndigheter kan hjälpa till att minska volymen varor som importeras från tredjeländer som inte överensstämmer med kraven. Frekventa omorganisationer och överanvändning av tillfälligt styre hindrar förvaltningens oberoende. Införandet av bolagsstyrning för statsägda företag förblir också en utmaning.

(25) Förutsägbarheten i beslutsfattandet är fortfarande ett stort problem. Före krisen följdes endast runt en tredjedel av den årliga regeringsplanen. Antalet undantagsförordningar som godkändes var fortsatt mycket högt, vilket skapade osäkerhet och hämmade sannolikt investeringar. Exempelvis hade GEO 114/2018 stor socioekonomisk inverkan på flera sektorer, inklusive finanssektorn. Även om bestämmelser med negativa konsekvenser för banksektorn har dragits tillbaka, gäller fortfarande vissa av de åtgärder som eventuellt kan påverka genomförbarheten av pensionsfonderna inom den andra pelaren på lång sikt. Förutsägbarhet och stabilitet i lagstiftningen om offentlig upphandling är fortfarande stora utmaningar. Effektiviteten i offentlig upphandling fortsätter att vara ett orosmoln, liksom att det saknas garantier för vissa åtgärder, särskilt systematisk förhandskontroll. Det görs få framsteg vad gäller att förbättra konsekvensutredningarnas styrning, kvalitet och ändamålsenlighet. Det finns ingen institutionell ram för kvalitetskontroll på regeringsnivå och alternativen för att inrätta en konsekvensutredningsnämnd utreds fortfarande. Den sociala dialogens funktion är fortsatt begränsad, i synnerhet på sektorsnivå, samtidigt som ett meningsfullt och kontinuerligt deltagande av arbetsmarknadens parter är centralt för att lyckas med strategier för att lätta på restriktionerna eller återhämtningsstrategier med beaktande av den pågående krisen. Den inrättade institutionella ramen för samråd används inte tillräckligt för att bidra till beslutsprocessen och gör inte arbetsmarknadens parter tillräckligt delaktiga i utformandet och genomförandet av reformer. Samtalen om ändringar av lagen om den sociala dialogen och granskning av ekonomiska sektorer har stannat av. Uppföljningen av Internationella arbetsorganisationens rekommendationer som utfärdades i april 2018 är fortfarande oviss. Avsaknaden av en permanent objektiv mekanism för att fastställa minimilönen kan ha en negativ inverkan på företagsklimatet.

(26) Dessa rekommendationer är visserligen inriktade på hur de socioekonomiska effekterna av pandemin ska hanteras och den ekonomiska återhämtningen underlättas, men de landsspecifika rekommendationerna för 2019 som rådet antog den 9 juli 2019 innehöll reformer som krävs för att kunna åtgärda strukturella problem på medellång och lång sikt. De rekommendationerna är fortsatt aktuella och kommer att fortsätta att övervakas nästa år, inom ramen för den europeiska planeringsterminens årliga cykel.

Det gäller även rekommendationer rörande investeringsrelaterade ekonomiska strategier. De senare rekommendationerna bör beaktas vid finansieringen av sammanhållningspolitikens strategiska programplanering efter 2020, inbegripet riskreducerande åtgärder och strategier för att lätta på restriktionerna vad gäller den rådande krisen.

(27) Efter mycket motvind de senaste åren har trycket på banksektorn avtagit, eftersom flera av de åtgärder som orsakat oro tidigare (inklusive bankskatten) drogs tillbaka i början av 2020. Banksektorn gick in i den rådande covid-19-krisen välkapitaliserad och med god likviditet, samtidigt som andelen nödlidande lån sjönk till under 5 %. De åtgärder som vidtagits av regeringen för att stödja hushåll och företag, särskilt små och medelstora företag, är också viktiga för att bevara banksektorns motståndskraft och bankernas kapacitet att absorbera chocker. Affärsbankerna har även vidtagit åtgärder för att stödja sina kunder, såsom senareläggning av amorteringar och räntebetalningar, förlängning av återbetalning av krediter, säkerställande att uttagsautomaterna är påfyllda och minskade avgifter för onlinetjänster. Den 20 mars 2020 sänkte Rumäniens centralbank styrräntan och meddelade att den skulle börja köpa RON-betecknade statspapper på sekundärmarknaden för att säkerställa en smidig finansiering av den reala ekonomin och den offentliga sektorn. Trots åtgärderna, inbegripet den flexibilitet i tillsynen som beviljats av tillsynsmyndigheter, kommer tillgångskvaliteten sannolikt att försämras under de kommande månaderna. Att bibehålla försiktiga utlåningsvillkor och prioritera stöd till lönsamma låntagare kommer därmed att bidra till att säkra tillgångskvaliteten inom banksektorn. Att säkerställa ett stabilt och förutsägbart regelverk för banker är dessutom en viktig förutsättning för att bevara deras aktiva roll vid tillförseln av kredit till ekonomin och för att stödja den ekonomiska återhämtningen.

(28) Betydande lagändringar och politisk påtryckning på domstolsväsendet under 2017, 2018 och stora delar av 2019 har påverkat rättssystemets effektivitet, kvalitet och oberoende samt dess kapacitet att utreda och bestraffa korruption på hög nivå. Även om regeringen för närvarande stödjer åtgärder för att förebygga och bestraffa korruption, och har visat vilja att dra tillbaka några av de mest kontroversiella åtgärderna, har Rumänien ännu inte genomfört de nödvändiga ändringarna i lagstiftningen. Detta är sådant som övervakas med hjälp av samarbets- och kontrollmekanismen. Inom ramen för denna mekanism fortsätter kommissionen att övervaka reformen av rättsväsendet och kampen mot korruption i Rumänien. Därför omfattas de områdena inte av de landsspecifika rekommendationerna för Rumänien, men de har betydelse för utvecklingen av en positiv socioekonomisk miljö i landet.

(29) Den europeiska planeringsterminen utgör en ram för en kontinuerlig samordning av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i unionen, vilket kan bidra till en hållbar ekonomi. Medlemsstaterna har utvärderat framstegen vad gäller genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling i sina nationella reformprogram för 2020. Genom att säkerställa ett fullständigt genomförande av rekommendationerna nedan kommer Rumänien att bidra till målen för hållbar utveckling och till de gemensamma insatserna för en konkurrenskraftig hållbarhet i unionen.

(30) Kommissionen har inom ramen för 2020 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Rumäniens ekonomiska politik och redogjort för den i 2020 års landsrapport. Kommissionen har även bedömt konvergensprogrammet för 2020 och det nationella reformprogrammet för 2020 samt uppföljningen av de rekommendationer Rumänien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska

politiken i Rumänien utan också att unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.

(31) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2020 och dess yttrande[9] återspeglas särskilt i rekommendation 1.

(32) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2020 och konvergensprogrammet för 2020. I dessa rekommendationer beaktas behovet av att bekämpa pandemin och underlätta den ekonomiska återhämtningen som ett första nödvändigt steg för att möjliggöra en justering av obalanserna. Rekommendationer som direkt behandlar de makroekonomiska obalanser som konstaterats av kommissionen enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendation 4.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Rumänien att 2020 och 2021 vidta följande åtgärder:

1. Bedriva en finanspolitik i enlighet med rådets rekommendation av den 3 april 2020[10], samtidigt som alla nödvändiga åtgärder för att effektivt åtgärda pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den därpå följande återhämtningen vidtas. Undvika införandet av permanenta åtgärder som skulle riskera den finanspolitiska hållbarheten. Stärka hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, även vad gäller vårdpersonal och medicinsk utrustning samt förbättra tillgången till hälso- och sjukvård.

2. Tillhandahålla lämplig inkomstersättning och utöka åtgärderna för socialt skydd och åtkomsten till samhällsviktiga tjänster för alla. Minska krisens effekter på sysselsättningen genom flexibla arbetsformer och aktiveringspolitik. Stärka kompetensen och det digitala lärandet, och säkerställa lika tillgång till utbildning.

3. Säkerställa likviditetsstöd till ekonomin för att främja hushåll och företag, i synnerhet små och medelstora företag och egenföretagare. Tidigarelägga färdigutvecklade projekt för offentlig investering och främja privata investeringar för att gynna den ekonomiska återhämtningen. Inrikta investeringarna på den gröna och den digitala omställningen, särskilt när det gäller hållbara transporter, infrastruktur för digitala tjänster, ren och effektiv produktion och användning av energi samt miljöinfrastruktur, även i kolregionerna.

4. Förbättra den offentliga förvaltningens kvalitet och ändamålsenlighet och förutsägbarheten i beslutsfattandet, även genom lämpligt deltagande av arbetsmarknadens parter.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande

[9] Enligt artikel 9.2 i rådets förordning (EG) nr 1466/97.
[10] EUT C 116, 8.4.2020, s. 1.